

Nr 49.

Ankom till riksdagens kausli den 30 april 1926 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under tionde huvudtiteln gjorda framställningar.
(1:a avd.)

Uti den till riksdagen den 7 januari 1926 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1926—1927 har Kungl. Maj:t förslaget överflyttning från nionde huvudtiteln, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet, till tionde huvudtiteln, innefattande anslagen till handelsdepartementet, av anslagen dels till Sveriges geologiska undersökning m. m. (punkterna 21—25), dels till meteorologiska och hydrografiska undersökningar (punkterna 26—34), dels ock till landsbygdens elektrifiering (punkt 57).

I memorial nr 61 har statsutskottet, under erinran att förslaget om överförande från jordbruksdepartementet till handelsdepartementet av ärendena i fråga ägde direkt samband med Kungl. Maj:ts proposition nr 12, med förslag till lag om statsdepartementen samt att frågan om ändrad indelning av departementens verksamhetsområden numera på grund av kamrarnas beslut i frågan vid innevarande års riksdag förfallit, anfört, att för den skull överflyttning från jordbruksdepartementet till handelsdepartementet av här ifrågavarande ärenden icke nu borde genomföras och att vid sådant förhållande handläggningen av ärendena torde ankomma på jordbruksutskottet.

I anledning av statsutskottets berörda memorial hava kamrarna beslutat remittera ovan angivna punkter under tionde huvudtiteln till jordbruksutskottet.

Utskottet får härigenom avgiva utlåtande i anledning av ovanberörda av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under tionde huvudtiteln gjorda framställningar.

1:o) Under punkt 21 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att
dels godkänna följande ändrade stat för Sveriges geologiska undersökning, att tillämpas från och med budgetåret 1926—1927:

Sveriges geologiska undersökning.
[21.]

Bihang till riksdagens protokoll 1926. 10 saml. 17 häft. (Nr 49—50.)

Stat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 128,160
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	» 3,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	» 25,840
Expenser	» 10,000

Förslagsanslag kronor 167,000,

dels ock, vid bifall härtill, med uteslutande av det i riksstaten under nionde huvudtiteln upptagna ordinarie förslagsanslaget till Sveriges geologiska undersökning uppföra under tionde huvudtiteln för samma ändamål ett ordinarie förslagsanslag å 167,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till tionde huvudtiteln sid. 133—135.

Till Sveriges geologiska undersökning är i riksstaten för budgetåret 1925—1926 under nionde huvudtiteln upptaget ett ordinarie förslagsanslag av 167,300 kronor.

De av Kungl. Maj:t nu föreslagna ändringarna i staten — i anslutning vartill föreslås minskning av anslaget till undersökningen med 300 kronor — hänföra sig dels till att posten avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. föreslås ökad med 140 kronor, dels ock att ur staten skulle avföras en däri nu uppförd anslagspost å 440 kronor till nattlig bevakning.

Departementschefen har anfört följande:

»Jag vill först erinra, att chefen för eklelesiastikdepartementet tidigare denna dag tillstyrkt, att avlöningarna för nattlig bevakning och för eldarna, vilka avlöningar på sätt geologiska undersökningen framhållit nu delas mellan naturhistoriska riksmuseet och undersökningen, må med hela beloppet utgå av naturhistoriska riksmuseets anslag. I överensstämmelse härmed tillstyrker jag, dels att den i geologiska undersökningens stat upptagna posten för nattlig bevakning utgår, dels ock att posten avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. minskas med det belopp eller 756 kronor, varmed geologiska undersökningen bidragit till eldarnas avlöningar. Samtidigt skulle enligt vad undersökningen framhållit krävas en höjning i denna anslagspost för beredande av löneförhöjning åt vissa extra ordinarie befattningshavare. Härav skulle enligt vad jag inhämtat belöpa 558 kronor på en extra geolog och 93 kronor på en kansliskrivare. Jag vill erinra, att Kungl. Maj:t den 27 november 1925 på av Sveriges geologiska undersökning gjord framställning och efter statskontorets hörande förordnat, att en extra geolog avlönad från undersökningens ordinarie anslag, tre extra geologer avlönade från extra reservationsanslaget till geologiska undersökningens fältarbeten, en biträdande geolog avlönad från reservationsanslaget till hydrogeologiska specialundersökningar samt två biträdande geologer och en torvkemist avlönade från reservationsanslaget till undersökning av torvmarker i södra Sverige må räknat från och med den 1 juli

1925 placeras i en lönegrad för extra ordinarie tjänstemän motsvarande den 21:a lönegraden för ordinarie tjänstemän omfattande 19:e—23:e löneklasserna. Då begynnelselönen i sistnämnda lönegrad är 744 kronor högre än i motsvarande lönegrad i den gamla löneplanen, erfordras i nu ifrågasvarande ordinarie anslagspost en höjning med $(744 + 93 =) 837$ kronor. Posten skulle sålunda uppgå till $(25,700 - 756 + 837 =) 25,781$ kronor, vilket belopp för utjämnande av statens slutsumma bör ökas till 25,840 kronor.»

I överensstämmelse med vad utskottet inledningsvis anfört bör ifrågasvarande anslag för budgetåret 1926—1927 uppföras under nionde huvudtiteln.

Utskottet.

Under erinran tillika om innevarande års riksdags beslut att avlöningarna för nattlig bevakning och för eldarna skola med hela beloppet utgå av naturhistoriska riksmuseets anslag och då Kungl. Maj:ts förevarande framställning i övrigt icke föranleder någon utskottets erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) godkänna följande ändrade stat för Sveriges geologiska undersökning, att tillämpas från och med budgetåret 1926—1927:

Stat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 128,160
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i> ...	» 3,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	» 25,840
Expenser	» 10,000

Förslagsanslag kronor 167,000,

b) vid bifall härtill minska det i riksstaten under nionde huvudtiteln upptagna ordinarie förslagsanslaget till Sveriges geologiska undersökning, nu 167,300 kronor, med 300 kronor till 167,000 kronor.

2:o) Under punkt 22 har Kungl. Maj:tt föreslagit riksdagen att till Sveriges geologiska undersöknings fältarbeten m. m. anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 111,000 kronor.

*Fältarbeten
m. m. vid
Sveriges geologiska under-
sökning.*

[22.]

Anslagsäskandet innebär i förhållande till det för innevarande budgetår för ändamålet anvisade anslaget en höjning i förevarande anslag med 2,200 kronor. Såsom chefen för jordbruksdepartementet till statsrådsprotokollet anfört medför emellertid denna höjning icke någon ökning av statsutgifterna utan endast ett överförande till ifrågasvarande anslag av de utgifter för ålderstillägg till de tre från ifrågasvarande anslag avlönade extra geologernas

nuvarande begynnelselön, som för närvarande bestridas från sjunde huvudtitelns anslag till ålderstillägg.

Utskottet. Framställningen föranleder icke någon utskottets erinran, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må till Sveriges geologiska undersöknings fältarbeten m. m. anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 111,000 kronor.

Expenser m. m. för Sveriges geologiska undersökning. [23.] 3:o) Med tillstyrkan av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 23 gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår till expenser m. m. för Sveriges geologiska undersökning anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

Anskaffande av inventarier för Sveriges geologiska undersökning. [24.] 4:o) Under punkt 24 har Kungl. Maj:t förslagit riksdagen att för anskaffande av inventarier för Sveriges geologiska undersökning anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 13,500 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet sid. 136—138.

Av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget avses 12,000 kronor till anskaffande av skåp för geologiska samlingar samt 1,500 kronor till förbättrande av den nuvarande utrustningen i undersökningens verkstad för tillverkning av slip- och polerprov.

Utskottet. Då enligt vad utredningen i ärendet giver vid handen behov synes föreligga av de ifrågasatta anskaffningarna, biträder utskottet Kungl. Maj:ts framställning och hemställer alltså,

att riksdagen må för anskaffande av inventarier för Sveriges geologiska undersökning anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 13,500 kronor.

Undersökning av torvmarker i södra Sverige. [25.] 5:o) Under punkt 25 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för undersökning av torvmarker i södra Sverige anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationssanslag av 15,300 kronor.

För ändamålet hava hittills anvisats tillhopa 812,100 kronor, därav 23,900 kronor för budgetåret 1925—1926. Medelsbehovet för budgetåret 1926—1927 har beräknats till 26,600 kronor, innebärande en ökning i förhållande till anslagsanvisningen för innevarande budgetår med 2,700 kronor.

Chefens för jordbruksdepartementet yttrande i ämnet till statsrådsprotokollet är av följande lydelse:

»I överensstämmelse med vad jag under punkterna 21 och 22 föreslagit beträffande de extra geologerna vid Sveriges geologiska undersökning anser jag, att arvudet till en var av de vid ifrågavarande torvmarksundersökningar anställda torvgeologerna och torvkemisten bör upptagas till 5,676 kronor eller med tillhoppa ($3 \times 5,676 =$) 17,028 kronor.

I fråga om det kvinnliga kanslibiträdet bör detta biträde, såsom undersökningen ifrågasatt, i enlighet med bestämmelserna i 5 § av kungörelsen den 26 juni 1925 (nr 356) med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk tillhörande den civila statsförvaltningen hänföras till 7:de lönegraden av den i kungörelsen intagna löneplan. Då vidare, enligt vad jag av geologiska undersökningen inhämtat, det nuvarande biträdet innehaft befattningen sedan den 1 april 1921, torde detsamma böra placeras i berörda lönegrads 6:te löneklass, i vilken lönen upptages med det av geologiska undersökningen föreslagna beloppet eller 2,676 kronor. Härtill bör vid anslagsberäkningen såsom undersökningen ock föreslagit läggas 39 kronor, motsvarande den på sista kvartalet av budgetåret 1926—1927 belöpande andra löneförhöjningen, vartill biträdet i fråga från och med den 1 april 1927 torde bliva berättigat. För avlönande av det kvinnliga kanslibiträdet skulle sålunda krävas 2,715 kronor.

Icke heller i övrigt har jag något att erinra mot undersökningens anslagsberäkning, som slutar på 26,600 kronor. Då emellertid å anslaget finnes en behållning sedan tidigare år av 11,300 kronor, erfordras i nytt anslag för budgetåret 1926—1927 allenast 15,300 kronor.»

Framställningen biträdes av utskottet, som alltså hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må för undersökning av torvmarker i södra Sverige anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 15,300 kronor.

6:o) Under punkt 26 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att
dels godkänna följande ändrade stat för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, att tillämpas från och med budgetåret 1926—1927:

Avlöningar
vid statens
meteorologisk-
hydrografiska
anstalt.

Stat.

[26.]

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor	134,400
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	»	6,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	»	68,500
		<hr/>
<i>Förslagsanslag</i>		kronor 208,900;

dels ock, vid bifall härtill, med uteslutande av det i riksstaten under nionde huvudtiteln under anslagstiteln statens meteorologisk-hydrografiska anstalt upptagna ordinarie förslagsanslaget till avlöningar, uppföra under

tionde huvudtiteln för samma ändamål ett ordinarie förslagsanslag å 208,900 kronor.

Under förevarande punkt har chefen för jordbruksdepartementet jämväl förordnat uppförande i riksstaten för samma budgetår av följande extra anslag, nämligen

till telegramkostnader och kostnader för radioutsändningar vid anstalten ett förslagsanslag av 118,000 kronor,

till vattenfallsförteckningens avslutande ett reservationsanslag av 22,500 kronor, samt

till diverse behov vid anstalten ett reservationsanslag av 81,200 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet sid. 140—147.

Anslagsäskandena för budgetåret 1926—1927, sådana de av chefen för jordbruksdepartementet förordats, framgå av följande tabell, därvid jämväl angivas de belopp, vartill motsvarande anslag av riksdagen upptagits för budgetåret 1925—1926:

A n s l a g o c h ä n d a m å l	Chefens för jordbruksdepartementet förslag för budgetåret 1926—1927	Av riksdagen anvisade anslag för budgetåret 1925—1926	Ökning
1) <i>Ordinarie anslag till avlöningar:</i>			
a) avlöningar till ordinarie tjänstemän	134,400	134,400	—
b) vikariatsersättningar	6,000	6,000	—
c) avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	68,500	61,200	7,300
2) <i>Extra anslag för diverse behov:</i>			
a) tillskott till expenser	8,000	8,000	—
b) publikationer	28,000	28,000	—
c) resekostnader	15,600	15,600	—
d) bibliotek	2,000	2,000	—
e) underhåll av stationer och utrustning	11,500	11,500	—
f) observationer av de högre luftlagren	13,700	8,500	5,200
g) solstrålningsmätningar	1,400	1,400	—
h) anskaffande av ny radiomottagningsapparat vid anstalten	—	1,000	—
3) <i>Extra anslag för vattenfallsförteckningens avslutande:</i>			
a) avlöning av extra biträden	6,492	6,306	186
b) tryckningskostnader	8,000	8,000	—
c) arvoden åt observatörer	5,000	5,000	—
d) resekostnader och expenser m. m.	3,008	2,994	14
4) <i>Extra anslag för telegramkostnader och kostnader för radioutsändningar</i>	118,000	85,000	33,000

Utöver berörda anslagsbelopp räknas med, att som hittills bör anvisas ett belopp av 6,000 kronor ur handels- och sjöfartsfonden, avsett att tillföras anslagsposten till underhåll av stationer och utrustning.

Av den föreslagna höjningen med 7,300 kronor av anslagsposten till *avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.* har 5,300 kronor ansetts erforderliga för avlöande av en extra tjänsteman för biträde med arbetena på den hydrografiska avdelningen och återstoden avses till arvodesökning med hänsyn till befattningshavares rätt till uppflyttning i löneklass.

Vidkommande ökningen med 5,200 kronor av anslagsposten till *observationer av de högre luftlagren* avses 2,000 kronor för utsändning från Abisko av registreringsballonger. Motsvarande belopp för budgetåret 1925—1926 bereddes genom reservation å anslaget till en geofysisk station i samband med Roald Amundsens polarexpedition. Övriga 3,200 kronor avses till bestridande av kostnaderna för underhåll av och observationer vid de tvenne speciellt för lufttrafiken inrättade pilotballongstationerna i Göteborg och Malmö.

Med utgångspunkt från att övriga i anslaget för diverse behov ingående poster skulle uppföras med oförändrade belopp, har nämnda anslag för budgetåret 1926—1927 av chefen för jordbruksdepartementet beräknats till [76,000 (= anslagsanvisningen för budgetåret 1925—1926) + 5,200 (= ökning av anslaget) =] 81,200 kronor. Att märka är emellertid, att i anslagsanvisningen för budgetåret 1925—1926 ingick en engångsutgift av 1,000 kronor till anskaffande av ny radiomottagningsapparat vid anstalten, vilken post vid anslagsberäkningen för instundande budgetår icke frånräknats. Anslagsbehovet för sistnämnda budgetår utgör sålunda 80,200 kronor.

Höjningen med 186 kronor i anslaget till *vattenfallsförteckningens avslutande* är en konsekvens av 1925 års riksdags beslut rörande ändrade avlöningsbestämmelser för kvinnliga befattningshavare.

I fråga slutligen om anslaget till *telegramkostnader och kostnader för radioutsändningar*, vari av vattenfallsstyrelsen föreslagits en höjning från 85,000 kronor till 120,000 kronor, har chefen för jordbruksdepartementet erinrat, att Kungl. Maj:t den 29 maj 1925 föreskrivit, att ersättning för meteorologiska telegram, som från inrikes ort avsändas till statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, ävensom för stormvarningstelegram, vilken ersättning dittills utgått med väsentligt lägre belopp än enligt vanliga taxor, skall från och med den 1 juli 1925 utgå enligt vanliga taxor. I nämnda belopp 120,000 kronor hava inbegripits kostnaderna dels för viss utökning av radioutsändningen från Karlsborg, meteo Suède, i överensstämmelse med en från Norge gjord framställning, med 6,132 kronor, dels ock för fartygstelegram och telegram för lufttrafiken. Beträffande den föreslagna ökade radioutsändningen från Karlsborg har föreståndaren för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt på förekommen anledning i skrivelse den 17 oktober 1925 meddelat att, om antalet av de i utsändningen ingående stationerna minskades med en, den ökade kostnaden skulle inskränka sig till 4,270 kronor 50 öre. Då chefen

för jordbruksdepartementet ansett sig böra förorda en dylik begränsning av kostnaden för sistnämnda ändamål och den ifrågasatta ökningen av anslaget till telegramkostnader i övrigt icke avsåge någon utvidgad verksamhet från anstaltens sida utan allenast att ersättningen till telegrafverket i överensstämmelse med gällande principer beräknas enligt detta verks vanliga taxor, har han funnit anslagsbeloppet böra bestämmas till i avrundat tal 118,000 kronor.

Utskottet.

I vad Kungl. Maj:ts förevarande framställning avser godkännande av den för anstalten föreslagna ändrade staten samt ordinarie anslagsbeloppet föranleder densamma icke någon utskottets erinran. I anslutning till vad utskottet inledningsvis anfört torde emellertid anslaget fortfarande böra anvisas under riksstatens nionde huvudtitel.

Vidkommande ovanberörda av chefen för jordbruksdepartementet tillstyrkta extra anslag vill utskottet förorda desammans anvisande med föreslagna belopp, dock att anslaget till diverse behov vid anstalten av ovan angiven anledning torde böra uppföras med ett med 1,000 kronor minskat belopp eller med 80,200 kronor.

Med förmälan att utskottet under efterföljande punkter gör hemställan beträffande de tillstyrkta extra anslagen, hemställer utskottet nu,

att riksdagen må

a) godkänna följande ändrade stat för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, att tillämpas från och med budgetåret 1926—1927:

Stat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor	134,400
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	»	6,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	»	68,500

Förslagsanslag kronor 208,900;

b) vid bifall härtill, höja det i riksstaten under nionde huvudtiteln under anslagstiteln statens meteorologisk-hydrografiska anstalt upptagna ordinarie förslagsanslaget till avlöningar, nu 201,600 kronor, med 7,300 kronor till 208,900 kronor.

7:o) Under punkt 27 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, med utslutande av det i riksstaten under nionde huvudtiteln under anslagstiteln statens meteorologisk-hydrografiska anstalt upptagna ordinarie reservationsanslaget till arvoden åt observatörer, uppföra under tionde huvudtiteln för samma ändamål ett ordinarie reservationsanslag å 90,000 kronor.

*Arvoden åt
observatörer.*
[27.]

Under hänvisning till vad utskottet inledningsvis anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1926—1927 under nionde huvudtiteln uppföra det däri under anslagstiteln statens meteorologisk-hydrografiska anstalt upptagna ordinarie reservationsanslaget till arvoden åt observatörer med oförändrat belopp 90,000 kronor.

8:o) Under punkt 28 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, med utslutande av det i riksstaten under nionde huvudtiteln under anslagstiteln statens meteorologisk-hydrografiska anstalt upptagna ordinarie reservationsanslaget till expenser, uppföra under tionde huvudtiteln för samma ändamål ett ordinarie reservationsanslag av 8,000 kronor.

Expenser.
[28.]

Under hänvisning till vad utskottet inledningsvis anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1926—1927 under nionde huvudtiteln uppföra det däri under anslagstiteln statens meteorologisk-hydrografisk anstalt upptagna ordinarie reservationsanslaget till expenser med oförändrat belopp 8,000 kronor.

9:o) Under återopande av vad utskottet anfört under punkt 6 hemställer utskottet,

att riksdagen må för telegramkostnader och kostnader för radioutsändningar vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra förslagsanslag av 118,000 kronor.

Telegramkostnader och kostnader för radioutsändningar vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt.

[29.]

10:o) Under återopande av vad utskottet under punkt 6 anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må till vattenfallsförteckningens avslutande anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 22,500 kronor.

Vattenfallsförteckningens avslutande.

[30.]

*Diverse behov
vid statens
meteorologisk-
hydrografiska
anstalt.*

[31.]

11:o) Under åberopande av vad utskottet under punkt 6 anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må för diverse behov vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 80,200 kronor.

*Meteorologi-
ska telegram
från Färöarna
och Island.*

[32.]

12:o) Under punkt 32 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att av det utav 1900 års riksdag för meteorologiska centralanstaltens förseende med dagliga meteorologiska telegram från Färöarna och Island beviljade anslag av 144,000 kronor anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 4,400 kronor.

Av det utav 1900 års riksdag beviljade anslag å 144,000 kronor för meteorologiska centralanstaltens förseende med dagliga meteorologiska telegram från Färöarna och Island hava hittills anvisats 57,338 kronor, därav 1,000 kronor för budgetåret 1925—1926, varvid emellertid räknades med en reservation å 1,500 kronor.

Utskottet.

De ökade utgifterna för förevarande ändamål hänföra sig till stegringen av kursen för danska kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må av det utav 1900 års riksdag för meteorologiska centralanstaltens förseende med dagliga meteorologiska telegram från Färöarna och Island beviljade anslag av 144,000 kronor anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 4,400 kronor.

*Meteorologi-
ska iakttagelser
i
Abisko m. m.*

[33.]

13:o) Under punkt 33 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för fortsättande av de meteorologiska, seismologiska och magnetiska iakttagelserna vid naturvetenskapliga stationen i Abisko samt för publicerande av dylika iakttagelser vid nämnda station och stationen vid Vassijaure anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 19,500 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet sid. 147—149.

Framställningen innebär, att förevarande anslag skulle för budgetåret 1926—1927 uppföras med ett belopp, som med 2,700 kronor överstiger det för innevarande budgetår anvisade beloppet. Härav belöper 1,500 kronor på tryckning av meteorologiska iakttagelser och 1,200 kronor på kostnader för fortsättande av magnetiska iakttagelser, därvid emellertid är att märka, dels att kostnaderna för fortsättande av magnetiska iakttagelser i Abisko — för budgetåret 1926—1927 beräknade till 1,200 kronor — förut bestritts från det tidigare i riksstaten uppförda anslaget till en geofysisk station i samband med Roald Amundsens polarexpedition, dels ock att för tryckning av meteorologiska iakttagelser i Abisko under innevarande budgetår står till

förfogande, utöver anslagsanvisningen för ändamålet, från reservation å sistberörda anslag ett belopp av 900 kronor.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts framställning och hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må för fortsättande av de meteorologiska, seismologiska och magnetiska iakttagelserna vid naturvetenskapliga stationen i Abisko samt för publicerande av dylika iakttagelser vid nämnda station och stationen vid Vassijaure anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 19,500 kronor.

14:o) Under punkt 34 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till utförande av hydrogeologiska specialundersökningar för den hydrografiska undersökningen av Sveriges färskvatten anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 12,100 kronor.

Hydrogeologiska specialundersökningar.
[34.]

Anslagsäskandet innebär i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslagsbeloppet en ökning med 700 kronor, erforderlig med hänsyn till uppflyttning i löneklass jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 26 juni 1925 (nr 356) av den från ifrågavarande anslag avlönade biträdande geologen.

Då anslagsberäkningen icke givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

Utskottet.

att till utförande av hydrogeologiska specialundersökningar för den hydrografiska undersökningen av Sveriges färskvatten anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 12,100 kronor.

15:o) Under punkt 57 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för främjande under kalenderåret 1926 av en planmässig organisation och utveckling av landsbygdens elektrifiering anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra anslag av 75,000 kronor.

Landsbygdens elektrifiering.
[57.]

Chefen för jordbruksdepartementet har under förevarande punkt av statsrådsprotokollet redogjort för vissa av statsmakterna vidtagna åtgärder för främjande av landsbygdens elektrifiering ävensom upptagit till behandling frågan om de elektriska distributionsföretagens ekonomiska förhållanden samt de åtgärder, som därav synts påkallade. I sistnämnda hänseende har chefen för jordbruksdepartementet på anförda skäl förklarat sig anse en utökning av kraftledningslånefonden böra komma till stånd. I anslutning härtill har ock Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition under utgifter för kapitalökning, bil. 4, föreslagit riksdagen, bland annat, medgiva, att under 1926 lån ur kraftledningslånefonden må beviljas till ett förhöjt

belopp av intill 2,500,000 kronor. Utskottet vill erinra, att denna Kungl. Maj:ts framställning på tillstyrkan av statsutskottet bifallits av riksdagen (skr. nr 106).

Chefen för jordbruksdepartementet har vidare till statsrådsprotokollet anfört, bland annat, följande:

»Med hänsyn särskilt till de i de elektriska distributionsföretagen nedlagda höga anläggningskostnaderna är det, såsom jag redan ovan antytt, för företagens räntabilitet givetvis av mycket stor vikt att kunna erhålla avsättning för så stor energimängd som möjligt. Å andra sidan bör det ock för den enskilde förbrukaren, som tillika är delägare i företaget, vara angeläget att kunna på ett lönande sätt i största möjliga utsträckning utnyttja den elektriska kraft, som genom distributionsnätets framdragande står honom till buds. Utredningen ger emellertid vid handen, att den elektriska energiens användning exempelvis för maskinell drift (gårds- elektrifiering) i varje fall ännu icke nått någon mera allmän utbredning och orsaken härtill torde vara att söka, förutom i vissa fall i olämpligt avvägda tariffer, i vederbörande förbrukares bristande förmåga att utan sakkunnig hjälp och ledning på ett ekonomiskt sätt utnyttja de möjligheter, som i sådant avseende erbjuda sig. Med hänsyn härtill vill jag i likhet med de sakkunniga och flertalet av dem som yttrat sig i ärendet understryka betydelsen av en rationell och planmässigt bedriven upplysnings- och rådgivande verksamhet på ifrågavarande område samtidigt som jag skänker mitt fulla erkännande åt det arbete, som icke minst av vattenfallsstyrelsen härutinnan redan nedlagts. För angivet ändamål utgår ock för närvarande såsom i det föregående nämnts ett statsanslag av 50,000 kronor. I ärendet har såsom ett allmänt omfattat krav framställts, att en höjning måtte ske i detta anslag. Det såsom erforderligt ansedda anslaget har av kommerskollegium fixerats till 100,000 kronor, om vars anvisande för budgetåret 1926—1927 ämbetsverket hemställt. Under erinran att ifrågavarande anslag intill år 1923 utgått med 100,000 kronor och då det nuvarande anslagsbeloppet 50,000 kronor visat sig otillräckligt för ett mera effektivt främjande av ifrågavarande verksamhet, vill jag tillstyrka en höjning däri, men anser mig av statsekonomiska skäl böra stanna vid en höjning till 75,000 kronor. I likhet med kommerskollegium håller jag före, att anslaget bör efter förslag av kommerskollegium och landtbruksstyrelsen ställas till länsstyrelsernas förfogande för att genom hushållnings-sällskapens och länsföreningarnas försorg användas till främjande av arbetet på landsbygdselektrifieringens höjande. Detta torde emellertid icke böra utgöra hinder för Kungl. Maj:t att, därest så jämväl i fortsättningen kan finnas böra ske, från detta anslag tilldela riksföreningen för landsbygdens elektrifiering något bidrag. Med avseende å frågan om den centrala ledningen och tillsynen över landsbygdselektrifieringen, vilken uppgift tidigare ålegat elektrifieringskommittén, kan jag icke tillstyrka tillskapande såsom från vissa håll föreslagits av ett särskilt organ härför, utan anser

jag, att denna funktion med fördel kan uppdragas åt kommerskollegium med dess elektriska sektion. I särskilt frågor, som sammanhånga med lantgårdselektrifieringen, bör emellertid lantbruksstyrelsen, som genom sin övriga verksamhet står i nära kontakt med hushållningssällskapen, beredas tillfälle utöva inflytande liksom ock, på sätt kommerskollegium framhållit, ett visst samarbete mellan länsstyrelserna och nämnda båda ämbetsverk torde vara önskvärt beträffande konsulentverksamhetens lämpliga ordnande.»

Med hänsyn till betydelsen för främjande av landsbygdens elektrifiering av att anslagsmedel finnas för ändamålet disponibla i tillräcklig omfattning, vill utskottet, som icke funnit skäl till erinran mot vad departementschefen i ärendet anført, tillstyrka den av Kungl. Maj:t ifrågasatta ökningen med 25,000 kronor av anslaget, som sålunda bör för instundande budgetår uppföras med 75,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för främjande under kalenderåret 1926 av en planmässig organisation och utveckling av landsbygdens elektrifiering anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra anslag av 75,000 kronor.

Stockholm den 29 april 1926.

På jordbruksutskottets vägnar:

O. NILSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 47.
